

ТЕМА 7

Вопрос 17

Въпрос 17

Съдържание и символика на светата литургия

В символическите действия и слове тя изобразява най-важните обществено-религиозни моменти от земния живот на Христос.

Литургията (от старогръцкото *leitourgia*) е християнско богослужение, при което се освещават светите дарове. Християнската литургия е заимствана от ритуалите в еврейската религия, но има и абсолютно нови черти, тъй като възпроизвежда моменти от живота и жертвата на Господ Иисус Христос. Литургията в православното християнство е различна както от тази в католическия свят, така и от протестантската. Първото понятие на "ЛИТУРГИЯ" е вид данък в древногръцките градове, с който се облагали гражданите, чужденците и освободените роби, притежаващи имущество, оценено на три и повече таланта. Данъкът се използвал за покриване на разходите при провеждане на театрални и музикални състезания, гимнастически съревнования и за пратениците на религиозни празненства. Такъв извънреден данък е насочен и за съоръжаването на военни кораби-триери.

В древната Църква е имало много литургийни чинове. Днес в Православната църква се употребяват само три: Златоустова на св. Йоан Златоуст (най-често), Василиева на св. Василий Великий (10 пъти в годината) и литургия на Предосветените дарове, съставена от св. Григорий Двоеслов.

Православната литургия се състои от три части: Проскомидия, Литургия на оглашените и Литургия на верните.

Проскомидията е тази част, при която свещеникът и дяконът се обличат и свещеникът приготвя светите дарове — хлябът и виното — за Литургията на верните. Проскомидията се извършва зад прикритието на иконостаса в олтаря на храма и е съпроводена с молитви и цитати от Светото писание както от свещеника, така и от дякона, който се превъплъщава в ролята на ангел, сплязъл от небето в помощ на свещеника. Със специален нож, символизиращ копие, с което е прободен Спасителят на кръста, свещеникът изважда печатът в средата на една от просфорите, приготвени за Литургията, и го поставя в чашата с виното, която е поставена на специален дискос. След това от просфорите се изважда парченца хляб за Богородица, за св. Йоан Кръстител, за пророците, за апостолите, за светителите, за мъчениците и за преподобните, за чудотворците и безсребърниците, за Йоаким и Анна и заедно с това за светията за деня и последната за автора на Литургията, която се изпълнява в съответния ден — св. Йоан Златоуст или св. Василий Велики. Всички частици от просфорите се нареждат на дискоса в три реда по три. От друга просфора (малък ритуален хляб, символизиращ безкръвната жертва) се изваждат частици за всички живи — за клира, за владетеля и за православните християни, включително и частици за здраве за пожелалите свещеникът да ги спомене поименно. От последната просфора се изваждат частици за помен на всички умрели, като се започне от патриарсите, владетелите и създателите на храма. Всичко това символично изобразява събирането на цялата Христова църква, начело със самия Христос.

Втората част - Литургията на оглашените - съответства на първоначалния живот на Христос. Тя започва със Велика ектения - дълга молитва под формата на диалог между дякона и народа, като в съвременната църква ролята на народа се изпълнява от хора; Псалом 102; Малка ектения; Псалом 145; Пеене на тропара Единородний Сине; Пеене на Блаженствата (Вж. Мт. 5:3-11); Малък вход; Пеене на Приидите, поклонимся, Трисветата песен; Апостол; Евангелие; Сугуба ектения (т. нар. Двойна, умножена. След всяко прошение се пее тройно "Господи помилуй"); Молитва за оглашените и отпуст за тях. В днешно време поради различния начин на живот на съвременния човек, както и поради промяна в неговото мислене, Литургията на оглашените е силно редуцирана.

Със специален нож, символизиращ копие, с което е просяден ~~символично~~ просфорите, приготвени за Литургията, и го поставя в чашата с виното, която е поставена на специален дискос. След това от просфорите се изважда парченца хляб за Богородица, за св. Йоан Кръстител, за пророците, за апостолите, за светителите, за мъчениците и за преподобните, за чудотворците и безсребърниците, за Йоаким и Анна и заедно с това за светията за деня и последната за автора на Литургията, която се изпълнява в съответния ден — св. Йоан Златоуст или св. Василий Велики. Всички частици от просфорите се нареждат на дискоса в три реда по три. От друга просфора (малък ритуален хляб, символизиращ безкръвната жертва) се изваждат частици за всички живи — за клира, за владетеля и за православните християни, включително и частици за здраве за пожелалите свещеникът да ги спомене поименно. От последната просфора се изваждат частици за помен на всички умрели, като се започне от патриарсите, владетелите и създателите на храма. Всичко това символично изобразява събирането на цялата Христова църква, начело със самия Христос.

Втората част - Литургията на оглашените - съответства на първоначалния живот на Христос. Тя започва със Велика ектения - дълга молитва под формата на диалог между дякона и народа, като в съвременната църква ролята на народа се изпълнява от хора; Псалом 102; Малка ектения; Псалом 145; Песне на тропара Единородний Сине; Пееие на Блаженствата (Вж. Мт. 5:3-11); Малък вход; Пееие на Приидите, поклонимся, Трисветата пееие; Апостол; Евангелие; Сугуба ектения (т. нар. Двойна, умножена. След всяко прошение се пее тройно "Господи помилуй"); Молитва за оглашените и отпуст за тях. В днешно време поради различния начин на живот на съвременния човек, както и поради промяна в неговото мислене, Литургията на оглашените е силно редуцирана.

Трета част - Литургия на верните - най-сакралната част от Литургията. В миналото, когато Църквата е била по-ревностна към своите последователи, на нея не са имали право да присъстват некръстени. Също така от нея са били лишавани за определен период християни, наказани от свещеника по време на изповед да изкупят някакъв грях. Литургията на верните съдържа: Молитва на верните; Херувимската песен; Молитва на приношението; Велик вход; Просителна ектения на приношението; Да възлюбим друг друга; Целувката на мира; Символът на вярата; Анафора или евхаристиен канон, който се състои от: Призив за внимание: Станем со страхом; Велика евхаристийна молитва; Освещаване на светите дарове, което се извършва с призоваване на Светия Дух; Велика молитва, която включва и тайна молитва на свещеника, Отче наш; Благословение, молитва на преклонението, Раздробяване и споменаване, Подготвителна молитва, Причастяване най-напред на свещеника и дякона; Благославяне на верните с чашата; Причастяване на верните; Заключителна молитва; Връщане на светите дарове върху жертвеника; Раздаване на анафора или антидор (осветен хляб, който замества причастяването, при християните, които не са се подготвили за него телом и духом).

Литургията на верните представлява страданията, смъртта и възкресението на Христос. Причастяването или извършването на Евхаристията, която е в самия край, е едно от седемте църковни тайнства. При него неведомо за хората хлябът и виното се превръщат в Тяло и Кръв Христови и човекът, приемайки ги, се единява с Христовото Тяло, т.е. приема в себе си част от Божествената същност. Теософите смятат, че чрез тайнството евхаристия човекът се обожава. (За първия обожан човек се смята св. Дева Мария, която е приела обожението чрез Светия Дух, а православните християни могат да се обожат чрез приемане на тайнството Евхаристия. Самата дума Причастяване обяснява смисъла на Евхаристията - приобщаване, приемане на част от божие тяло, което съответства на носенето на Божията искра в човека. Затова този толкова тържествен акт изисква специална подготовка на душата и тялото, която се изразява преди всичко в ревизиране на отношенията с другите и на мислите за тях, покаяние и след това в телесен пост, чрез който човекът се лишава доброволно от животинска храна и се храни умерено. Православната Църква приема, че децата до седем години нямат грехове и поради тази причина те се причастяват, без да са постили. Бременните и болните са освободени от телесен пост.)

За да се извърши Литургия е желателно освен свещеника да присъства поне още един човек в църквата, който символизира целия християнски свят, т.е. цялата вселенска Църква. В по-широк смисъл „литургия“ може да се употреби и за богослужения в други ранни, извършвани при предварително фиксиран ритуал и събиране на общността.

Светата литургия е център на православно - християнското богослужение. Тя е спомен за Тайната вечеря на Господа Исуса Христа с апостолите, станала преди кръстните му страдания, спомен е и за изкупителната Му смърт. Литургията символично изобразява най-важните моменти от земния живот на Господа. Тя е наистина безкръвно жертвоприношение. През време на Светата литургия, при приемане на Светото причастие, под вид на хляб и вино, ние приемаме тялото и кръвта Христови, чрез които осъществяваме напълно и действително общението си с Бога.

На Тайната вечеря Христос взел хляб, благословил го, благодарил, преломил го и раздавайки го на Своите ученици казал: "Вземете, яжте: Това е моето тяло за Вас преломявано! Това правете за мой спомен" (Мат. 26:26-28). След като привършил вечерята, Спасителя изощ чапната, подал я на учениците Си и казал: "Тая чапна е Новият завет в Моята кръв! Това правете, колчем пиете за Мой спомен!" (I Кор. 11:25).

Верни на това Господне поръчение Св. апостоли и първите християни се събирали и преломявали хляб и по дадения от Христа пример, се причащавали с пречистото тяло и кръв Христови. Това приобщение с Господа се придружавало с молитви и песнопения. Така били положени основите на Св. литургия.

Православната църква употребява три литургии, а именно: Златоустова - създадена от Св. Йоан Златоуст, Василева на Св. Василий Велики и литургия на Преждеосветените дарове на Св. Григори Двоеслов. Думата литургия /гр./ означава обществено дело, служба. С течение на времето тя получава значение на обществено богослужение, по специално на тайнство Св. евхаристия. Св. причастие. Св. литургия се състои от три главни части: "проскомидия - приношение", "литургия на оглашените" - нарича се така, защото на нея са могли да присъстват и оглашените, т.е. готвещите се за Св. кръщение и "литургия на верните" - нарича се така, защото през време на тази част става освещаването на Св. дарове и защото на нея могат да присъстват само верните, т.е. приелите Светото кръщение.

Проскомидията се извършва тихо, обикновено по време на утринното богослужение, при четенето на канона.

От определено пшенично хлебче, наречено просфора, свещеникът изважда средната част, наречена агнец, влива се в Св. чапна вино и вода в намет на Св. Богородица и на девет чина Божии угледници: ангели, пророци, апостоли, светители, мъченици, преподобни /Моисей/ и др., за духовната и светската власт, за живи и покойни християни.

Литургия на оглашените започва с възгласа: "Благословено е царството на Отца и Сина и Св. дух, сега и винаги и во веки векови!". С този тържествен възглас се възвестява царството Божие. Началото на Светата литургия, като че ли е видимо откриване дверите на това царство. Следват екстения произнесена от дякона или от свещеника и антифони, т.е. текстове от Светото Писание, които се пеят от певците. След това се прави малкият вход, който символизира явяването на Христа на открит проповед, четат се апостола и евангелието, екстения, херувимска песен и велик вход - който изобразява кръстния ход на Господа и погребението Му.

Когато всичко бъде готово за причащаване на вярващите, завесата се открива и дяконът приканва: "Със страх Божий, с вяра и любов, пристъпете!". Онези от християните, които са се приготвили за Св. причастие чрез надлежен пост и изповед, пристъпват с благоговение, вяра и любов към светите тайни. В древност и миряните т.е. християните са се причащавали, както свещенослужителите - под двата вида, а именно приемали са в ръка частица от Христовото тяло и са пили от Христовата кръв, но в VI век поради някои причини от практическо естество, е била изменена. Днес християните пристъпват към Светото причастие с благоговейно скръстени ръце на гърдите. За удобство в повечето наши църкви е въведена практиката, причащаването на християните да става накрая след отпуста на Св. литургия. След причащаването свещеникът благославя богомолците като ги осенява със Св. дарове, чете заdambovната молитва и дава отпуст.

Свещеникът извършва Великия вход по следния начин: излиза през северните врати, идва до средата на храма и стъпва вървовете в Светия олтар, като ги оставя на Св. престол. По време на входа свещенослужителит гласно моли Бога да помете в царството Си народа,

се прави малкият вход, който е...
исен и велик вход - който изобразява кръстния ход на Господа и погребението Му.

Когато всичко бъде готово за причастяване на вярванците, завесата се открива и дяконът приканя: "Със страх Божий, с вяра и любов, пристъпете!". Онези от християните, които са се приготвили за Св. причастие чрез надлежен пост и изповед, пристъпват с благоговение, вяра и любов към светите тайни. В древност и мирните т.е. християните са се причастявали, както свещенослужителите - под деста вида, а именно приемали са в ръка частица от Христовото тяло и са опивали от Христовата кръв, но в VI век поради някои причини от практическо естество, е била изменена. Днес християните пристъпват към Светото причастие с благоговейно скръстени ръце на гърдите. За удобство в повечето наши църкви е въведена практиката, причастяването на християните да става накрая след отпуста на Св. литургия. След причастяването свещеникът благославя богомолците като ги осеява със Св. дарове, чете заdamвонната молитва и дава отпуст.

Свещеникът извършва Великия вход по следния начин: излиза през северните врати, идва до средата на храма и отнася даровете в Свегия олтар, като ги оставя на Св. престол. По време на входа свещенослужителът гласно моли Бога да помене в царството Си народа, светската и духовната власт, живи и покойни, ктиторите и всички православни християни. При подканата на дякона: "Да се възлюбим един друг.....", в древно време всички християни се целували с целувката на мира. Днес този обичай се спазва само от свещенослужителите. Следва четенето от народа на Символа на вярата, а непосредствено след него е и Евхаристийния канон, когато именно стива претворяването по чудесен начин на виното и хляба в истинско тяло и кръв Христови. В този най-свещен момент свещеникът се моли трикратно, като призовава Свегия дух да слезе над прилежащите дарове за да ги притвори в истинско тяло и кръв Христови. След претворяването на Св. дарове, певците изпяват песнопение в чест на Св. Богородица т. е. "Достойно е наистина да те облажаваме Богородице....", а след това изпяват Господнята молитва "Отче наш...." и когато запяят причастният, свещениците и дяконите се причастяват при затворена завеса.

Преждеосвещената Св. литургия се нарича така, защото тя се извършва с предварително осветен Агнец на по-раншната Златоустова или Василева Св. литургия. Тя се извършва в сряда и петък през Св. четиридесетница, в четвъртък на четвъртата седмица, на великия понеделник, вторник, сряда, както и в някои по-големи празници, ако те се случат през Св. четиридесетница, освен събота и неделя, великия четвъртък, петък и събота. Агнецът на Преждеосвещената литургия се освещава в същото време, когато се освещава и редовният агнец на по-рано извършена Златоустова и Василева литургия. Преди причастението на свещеника, определеният за преждеосвещена литургия Агнец се напоява достатъчно с пречиста Христова кръв и се запазва в нарочна дарохранилница до деня на литургията.

След всичко казано до тук ние заключваме, че Св. литургия, съдържа всичко онова, от което се нуждае нашата душевност, а именно - мистика, религиозност и символика. Затова нека редовно да посещаваме Св. литургия и лично да участваме с песнопения, за да можем всички да черпим благодат от този непресъхващ духовен извор.

Като социално същество, човек изразява своята религиозност не само еднолично, самостоятелно, но и обществено, колективно. За тази характерност на религиозната проява свидетелствуват свещените храмове още от най-дълбока древност. Те са предназначени именно за обществената изява на религиозната вяра, която има най-голяма пълнота в общото, колективно богослужение. То е израз на общението на вярванците с Бога, и е съставено от специални молитви, песнопения, свещенодействия и различни символични действия. Православното богослужение води началото си от времето на Господ Иисус Христос и Неговите апостоли. Център на богослужения живот на Светата Църква е Светата Литургия (от гр. - "обществено дело"), позната и с названието Евхаристия (от гр. - "благодарност"). Светата Литургия е едно от 7-те Тайнства на Светата Църква, в което предложените дарове - хляб и вино, смесено с вода, след специална молитвена подготовка, се принасят като безкръвна жертва на Бога, освещават се и се претворяват от Светия Дух в същинските Тяло и Кръв

астови. С тези Свети Тайни християните се причастяват за отпущение на греховете им, за напредък в духовния им път, за спасение и вечен живот. Както и в другите св. Тайнства, и в Светата Литургия Бог невидимо и несезаемо присъствува сред нас.

Светата Литургия символизира отделните моменти от Божието домостроителство за спасението на човека, и по-специално най-важните моменти от изкупителното дело на Господ Иисус Христос: боговъплъщението, проповедта, страданията, разпятието, гроба, възкресението и възнесението. Във всяко литургийно чинодействие, от една страна, се повтаря тайната на боговъплъщението и от друга – обожествяването на човека. Така, по време на Св. Литургия Синът Божий става Син Човешки, а човешките синове, приобщавайки се със Светите Тайни, получават възможността да бъдат синове Божии. Това са основните идеи, вложени в Св. Литургия.

Светата Литургия е учредена от Самия Христос на Тайната вечеря: „И когато ядяха, Иисус взе хляба и, като благослови, преломи го и, раздавайки на учениците, каза: вземете, яжте: това е Моего тяло. И като взе чапата и благодари, даде им и рече: пийте от нея всички, защото това е Моята кръв на новия завет, която за мнозина се пролива за отпущане на грехове“ (Мат.26:26-28). Спасителят завещава на Своите последователи: „Това правете за Мой спомен“ (Лука.22:19). Верни на Христовото поръчение, Св. Апостоли и първите християни се събирали по домовете и преломявали хляб, като по дадения от Христа пример се причастявали с Неговото Тяло и Кръв (Деяния.2:46 ; 20:11). Това приобщаване с Господа било придружавано с молитви, псалми и песнопения. Така се сложили основите на Св. Литургия. С течение на времето Светата Църква добавяла още молитви, песнопения и символични действия от по-късен благодатен произход, докато се получил днешният вид на нашата Православна литургия. Тя е хвалебна, благодарствена и умиловителна духовна, безкръвна жертва на Бога за всички Негови благодеяния към човека.

До IV в. Св. Литургия се предавала устно, по памет, според Апостолските предания. След прекратяване на гоненията сред християните тя е записана от Св. Василий Велики, Св. Йоан Златоуст и Св. Григорий Двоеслов, папа Римски. Записани са и литургии на Св. апостол Петър и Св. евангелист Марко. В Йерусалимската Църква е записана службата на Св. апостол Иаков, брат Господен и първи епископ на Църквата – майка в Йерусалим. Тази св. Литургия носи белезите на дълбоката апостолска древност и времето на гоненията, и тя стои в основата на двете по-кратки литургии на Св. Василий Велики (+376г.) и Св. Йоан Златоуст (+407г.).

Св. Литургия се извършва в храм, канонично осветен от архиерей. При невъзможност да се служи в храм, тя се извършва върху осветен антиминос („вместопрестоліе“) - ленен или копринен четириъглен плат, на който е изобразено погребението на Господ Иисус Христос и в който са приипити св. мощи на мъченици за вярата.

Литургийното богослужение се извършва сутрин (след „третия час“- 9 часа) и вечер (след вечернята). По практически съображения, Светата Църква прехвърля вечерните литургии на сутринта, след утренята. Единствено Пасхалната великденска литургия се извършва след полунощ. Василийевата св. Литургия се извършва 10 пъти в годината : на Васильовден, в неделите на Великия пост (освен на Цветница), на Рождество Христово и Богоявление, или на техните навечерия, на Велики четвъртък и на Велика събота. Златоустовата св. Литургия се извършва във всички останали дни на годината. Преждеосвещената св. Литургия се извършва само по време на Великия пост: всяка сряда и петък, в четвъртък на 5-та седмица и в първите три дни на Страстна та седмица. Извършители на св. Литургия са епископът и презвитерът. Участието на народа или на негов представител в лицето на певец или хор е абсолютно задължително, тъй като единството на свещенството и миряните съставлява пълнотата на Светата Църква, която е тялото Христово.

След специални молитви, произнесени тихо пред Царските двери (т.нар. „вземане на време“), свещенослужителите влизат в Св. олтар. При извършване на Св. Литургия те се обличат в пълно одеяние. Това става като свещеникът благославя всяка свещена одежда, произнася точно определени за нея библиейски стихове, които съдържат съответната символика, целува запития на нея кръст и чак тогава я облича. Основната символика на свещените одежди ги определя като символи на: отделни добродетели, които свещенослужителят трябва да притежава;

Църква превършва вечерните литургии на сутринта, след утринните молитви. Василиевата св. Литургия се извършва 10 пъти в годината: на Васильовден, в неделите на Великия пост (освен на Цветница), на Рождество Христово и Богоявление, или на техните навечерия, на Велики четвъртък и на Велика събота. Златоустовата св. Литургия се извършва във всички останали дни на годината. Преждеосвещената св. Литургия се извършва само по време на Великия пост всяка сряда и петък, в четвъртък на 5-та седмица и в първите три дни на Страстната седмица. Извършители на св. Литургия са епископът и презвитерът. Участието на народа или на негов представител в лицето на певец или хор е абсолютно задължително, тъй като единството на свещенството и миряните съставлява пълнотата на Светата Църква, която е тялото Христово.

След специални молитви, произнесени тихо пред Царските двери (т.нар. "вземане на време"), свещенослужителите влизат в Св. олтар. При извършване на св. Литургия те се обличат в пълно одяние. Това става като свещеникът благославя всяка свещена одежда, произнася точно определени за нея библейски стихове, които съдържат съответната символика, целува запития на нея кръст и чак тогава я облича. Основната символика на свещените одежди ги определя като символи на: отделни добродетели, които свещенослужителят трябва да притежава; оръжията на духовната борба, която свещенослужителят е призван да води; средствата, с които Христос е бил мъчен; догматически истини за Христа (напр. боговъплъщението Му), чийто образ в св. Литургия е свещенослужителят. След обличането на одеждите свещенослужителите си умиват ръцете, отново произнасяйки точно определен библейски текст. Този акт символизира духовната чистота, която трябва да притежават свещенослужителите, за да извършат безкръвната жертва "с чиста съвест".

Св. Литургия се състои от три главни части:

- проскомидия ("приношение") - в нея се приготвят за жертвоприношение даровете - хляб и вино;
- учителна, или "литургия на оглашените" - тази част се нарича така, защото в нея се четат текстове от Св. Евангелие и Апостолските послания, както и поучения върху тях. На тази част от богослужението могат да присъствуват т. нар. "оглашени", т.е. огласени от Словото Божие и вече готвещи се да приемат Св. Кръщение.

- тайноизвършителна, или "литургия на верните" - нарича се така, защото във времето на тази част тайно и невидимо за човека се извършва освещаването на Св. Дарове. В нея могат да присъствуват само верните, т.е. приелите Св. Кръщение. Нека с почит, с духовен мир и радост често пристъпваме към благодатта на Светата Литургия, за да придобием даровете на Светия Дух:

„Любов, радост, мир, дълготърпение, благост, милосърдие, вяра, кротост, въздържание. Против такива няма закон“ (Гал. 5: 22-23).

Преди да се пристъпи към св. Литургия, свещенослужителят /епископ, свещеник или дякон / е длъжен да се подготви духовно и телесно. Към духовната подготовка спада прочитането, още от предната вечер, на Акатиста на пресладкия Иисус, Молебния канон на Св. Богородица, Канона на Ангела-хранител и съответните вечерни молитви. На сутринта, преди служение, се прочитат утринните молитви, Канона преди св. Причастие, заедно с 11-те молитви. Телесната подготовка започва от полунощ в навечерието на св. Литургия, и се състои в пълното телесно въздържание от брачното ложе, и от всякаква храна и питие. На съвестта на свещенослужителя не бива да тежи никакъв тежък грях. Всеки свещенослужител може да извърши само една св. Литургия дневно, през време на която е длъжен да се причести. Според Каноните /Правилата/ на Светата Църква, свещенослужител, който не се причастява без извинителна причина, подлежи на отлъчване. /Правило 8 на Апостолските правила/. Православната традиция изисква всеки извършител на св. Литургия в нейното навечерие да е служил вечерния и утрения, или най-малкото да се е черкувал и да е чел съответни молитви. След специални молитви, произнесени тихо пред Царските двери /т.нар. "вземане на време"/, свещенослужителите влизат в св. олтар. При извършване на св. Литургия те се обличат в пълно одяние. Това става като свещеникът благославя всяка свещена одежда, произнася точно определени за нея библейски стихове, които съдържат съответната символика, целува запития на нея кръст и чак тогава я облича. Основната символика на свещените одежди ги определя като символи на: отделни добродетели, които свещенослужителят трябва да притежава; оръжията на духовната борба, която свещенослужителят е призван да води; средствата, с които Христос е бил мъчен; догматически истини за Христа /напр. боговъплъщението Му/, чийто образ в св. Литургия е свещенослужителят. Свещеници в богослужебно облекло по време на Св. Литургия. След обличането на одеждите свещенослужителите си

умизват ръцете, отново произнасяйки точно определен библейски текст. Този акт символизира духовната чистота, която трябва да притежават свещенослужителите, за да извършат безкръвната жертва "с чиста съвест". Св. Литургия се състои от три главни части:

- проскомидия /"приношение"/ - в нея се приготвят за жертвоприношение даровете - хляб и вино;
- учителна, или "литургия на оглашените" - тази част се нарича така, защото в нея се четат текстове от св. Евангелие и апостолските послания, както и поучения върху тях. На тази част от богослужението могат да присъствуват т. нар. "оглашени", т.е. оглашени от Словото Божие и вече готвени се да приемат св. Кръщение.
- тайноизвършителна, или "литургия на верните" - нарича се така, защото във времето на тази част тайно, невидимо за човека се извършва освещаването на Св. Дарове. В нея могат да присъствуват само верните, т.е. приели св. Кръщение.

Ето какво се случва във всяка една от частите на светото Тайнство - св. Литургия, и нейната символика.

Проскомидията се извършва тихо, обикновено по време на утренното богослужение, пред ишната в източната олтарна стена, от северната страна на св. престол. Тя изобразява пещерата, в която се е родил Христос, и в нея се пазят св. богослужебни съсъди и утвари. Свещеникът взема в лявата си ръка просфората /кръгло пшенично хлябче със специален печат/, а в дясната - копчето, прави с него 3 пъти кръстосан знак върху просфората, като спомня за Спасителя, Който драговолно, като невинно агне се принася в жертва за греховете на всички люде. От специалния печат на просфората свещеникът изважда с копчето средната част, върху която на кръст са изписани буквите ИС ХС НИ КА /"Иисус Христос побеждава"/, символизираща жертвения Агнец - Христа /Исаия 53:7/. След това свещеникът влиза в св. Потир вино и топлина /топла вода/, в спомен на кръвта и водата, изтекли от ребрата на прободения и разпнат Господ /Иоан. 19: 34/. После, пак от печата на просфората, той изрязва съответните частици в чест и памет на: Св. Богородица; 9 чина Божии служители и угодици - ангели, пророци, апостоли, светители, мъченици, преподобни и др; духовната и светската власт; живи и покойни християни, чиито имена предварително са написани и предадени на свещеника за споменаване. Всички тези частици, заедно със св. Агнец се поставят на съответни места върху дискаса /кръгъл, плосък съд/. Те присъствуват през цялото време на св. Литургия, а след причастяването на свещенослужителите и на миряните, се поставят в св. Потир с молитва - да умие Господ с пречистата Си кръв греховете на всички, чиито имена са били поменати. Така, върху дискаса е представена цялата Христова Църква - земната /войнствуваща/ и небесната /тържествуваща/, възглавявана от Св. Агнец -- Господ Иисус Христос. След това свещеникът прекаждава така приготвените дарове - хлябът и виното, покрива ги със специална покривка /малък, голям покровец и въздух/, и произнася заключителна молитва, в която моли Бог да приеме предложената жертва в Своя наднебесен жертвеник, като помене всички ония, които са принесли и за които е принесена тази безкрвна жертва.

След извършването на проскомидията, свещеникът застава пред св. престол и се моли с вдигнати към Небесния Цар ръце - да го очисти от всяка нечистота, и възгласи: "Благословено царство Отца, и Сина, и Святаго Духа, ныне и присно, и во веки веков!" С този тържествен възглас се възвестява царството Божие. Така началото на св. Литургия видимо ни открива вратите на това царство, което започва оттук, но тържествува на небето; открива ни се сега, но продължава във вечността. С тържественото "Амин!" /Да бъде!/ вярващите потвърждават истинността на изречения от свещеника възглас.

Следва Великата ектения /усърдно молитвословие/, в която свещеникът тихо се моли Бог да погледне благосклонно към Богомолците и да прояви към тях Своята безкрайна милост.

След Трисветата песен /"Светий Боже..."/, съответните четива от Апостолските послания и от св. Евангелие, свещенослужителят приканва оглашените да напуснат храма, защото те още не са посветени в Христовата вяра и не могат да присъствуват при извършването на св. Тайнство Евхаристия. От този момент започва литургията на верните, като свещеникът тайно се моли за тях - да ги чуе Бог и очисти от всяка сквернота, да успяват в духовния живот, да се причастят достойно и да наследят небесното Му царство.

След нова тайна молитва към Бог - да прости греховете на народа, да приеме милостиво предложената жертва/св. Дарове/ и да изпрати въздух